

ЛИЧАКІВСЬКЕ КЛАДОВИЩЕ У ЛЬВОВІ У ДЕНЬ ВСІХ СВЯТИХ

Читати усі випуски
«Порогів» онлайн
за QR посиланням або на:
ukrajinci.cz/casopis-porohy

У середу, 1 листопада, львів'яни запалили тисячі свічок і лампадок на найдавнішому міському кладовищі – Личаківському цвинтарі. Кладовище майорить українськими прапорами. На ньому поховані українські захисники.

2-7

Колонка в соцмережі: колонка;
Хроніки громади; Дайджест; Актуально:
біженці в Чехії отримують пільги;

8-13

Інформація для осіб, які мають
тимчасовий захист; Як омбудсмен може
допомогти українцям, що переїхали в ЧР;

14-22

Освіта; Здоров'я: Конкретні поради, як
прийняти ситуацію і зберегти рівновагу;
Колективна травма (продовження)

РЕЄСТРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ВІД 01.01.2024

ГРОМАДЯНИ УКРАЇНИ ЗНОВУ ЗОБОВ'ЯЗАНІ РЕЄСТРУВАТИ ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ, ЯКИЙ ВОНИ ВИКОРИСТОВУЮТЬ НА ТЕРИТОРІЇ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (НЕ ОБОВ'ЯЗКОВО БУТИ ВЛАСНИКОМ АВТОМОБІЛЮ) НЕ ПІЗНІШЕ 7 ДНІВ ПІСЛЯ НАДАННЯ ТИМЧАСОВОГО ЗАХИСТУ АБО ВІЗИ З МЕТОЮ ТОЛЕРАНТНОСТІ.

ГРОМАДЯНИ УКРАЇНИ, ЯКІ ВЖЕ ПРОЖИВАЮТЬ В ЧР, МОЖУТЬ ЗАРЕЄСТРУВАТИ ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ В СИСТЕМІ ВІД 01.10.2023.

ЗАПИС ДО РЕЄСТРУ ЗДІЙСНЮЄ БЕЗКОШТОВНО ТОЙ НАСЕЛЕНИЙ ПУНКТ, ДЕ Є РЕЄСТР ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.

ВІД 01.01.2024 КЕРУВАННЯ УКРАЇНСЬКИМ АВТОМОБІЛЕМ БЕЗ РЕЄСТРАЦІЇ БУДЕ ПОВАЖАТИСЯ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ!

Водієм транспортного засобу може бути:

Фізична особа / фізична особа-підприємець (громадянин Чеської республіки або іноземець, який має право на перебування більше 90 днів або отримав тимчасовий захист або візу з метою толерантності).

Юридична особа, яка має на території Чеської республіки зареєстровану юридичну адресу або філіал підприємства.

Документи, які необхідні для реєстрації транспортного засобу з українським номером:

Посвідчення особи або закордонний паспорт.

Свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу в Україні.

Офіційно засвідчена довіреність, якщо заявник діє від імені фізичної особи, фізичної особи-підприємця або юридичної особи.

КОНВЕНЦІЇ

Текст: **ОЛЕКСІЙ СЕВРУК**

В інтернеті можна час від часу побачити фотографії з показових судових процесів над азовцями. На них – худючі і змучені українські чоловіки і жінки. Ці фотографії нагадують кадри, зняті після звільнення нацистських концтаборів. Це, власне, взагалі єдині доступні фотографії українських військовополонених. Тож можна припустити, що сліди російських злочинів тут було заретушовано.

До російських таборів для військовополонених не пускають ні журналістів, ні представників правоохоронних організацій. Щоправда, здається, був один виняток, коли представники російського Червоного хреста приїхали у табір, щоб, за словами звільнених українців, посміятися над ними.

Ще один вид українських в'язнів росіян – це викрадені цивілісти. Їх було протиправно викрадено так, як, тепер терористи з Хамасу викрадають ізраїльських чоловіків, жінок і дітей. Треба підкреслити, що не йдеться про воїнів. Їх затримують при порушенні законодавства і міжнародного права, нерідко через вигадані підозри і без висунення офіційних звинувачень. Існує безліч свідчень про драстичне поведіння з цими громадянами України на окупованих територіях. Один з таких викрадених цивілістів є на фотографії. Йдеться про п'ятдесяти чотирьохрічного Олександра Жукова з Мелітополя. Росіяни викрали його з помешкання, тримали “в підвалі”, піддавали тортурам і згодом звинуватили в тероризмі, а тепер “судять”.

Порівняння підходу до полонених пропонує велика репортаж письменника й публіциста Олега Криштопи з українського табору, де утримуються російські військові. В оригіналі вона називається “Конвенції”, оскільки в ній щедро цитуються Женевські конвенції, документи, які регулюють поведіння з військовополоненими. І яких росіяни, звісно ж, не дотримуються.

Наведу кілька уривків: *“Дальня велика і простора, вміщує всіх. Після їжі полонені хором кричать українською мовою: «Дякуємо за обід!». Може, це і є знущання з полонених, про яке згадується в одному зі звітів моніторингової місії ООН?”,* запитує саркастично автор.

Викрадений цивіліст Олександр Жуков з Мелітополя

У чеському перекладі стаття вийшла на інтернет-платформі Forum 24 під назвою “Podle Ženevských úmluv? Jak se žije ruským válečným zajatcům na Ukrajině”. Можливість подивитися у місця, куди ви просто так не потрапите, хіба що ви – журналіст або працівник неурядової правоохоронної організації – опосередковують також вражаючі фотографії Христини Бурдим, кожна друга з яких могла б претендувати на якусь престижну міжнародну премію. Настільки вдало вони передають тривожну атмосферу зустрічі з цивілізаційно іншим, що знаходиться за прірвою. *“А не хочеться, – запитує Христия у нашого гіда Романа, – зробити їм боляче? – Може й хочеться, – усміхається чиновник. – Але правила є правила. Ми ж цивілізована країна.”*

Текст і його переклад до кількох мов виник завдяки польській ініціативі “Ukrainian authors for Europe – Europe for ukrainian authors”, яку ініціювала перекладацька спільнота Rozstaje.art та підтримала Чеська асоціація українців. Посилання на всі репортажі українських авторів у перекладах на чеську, які було створено в рамках цієї ініціативи, можна знайти на сторінці Ukrainiste.cz. Розповсюдження між чеськими друзями і знайомими вітається і заохочується. ■

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 9/2023, рік XXX. Підписано до друку 31 жовтня 2023 року. **Ел. пошта:** uicr@centrum.cz. **Інтернет-адреса:** www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. **Номер готували:** Богдан Райчинець, Ельвіра Божані, Олексій Севрук, Анатолій Крат, Тетяна Пилипчук. Використовуються повідомлення прес-служб посольств, інформагентств та ілюстрації з відкритих джерел. **Художнє оформлення та верстка:** Тетяна Пилипчук, www.plttn.com. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і не поділяти поглядів автора. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: «Українська ініціатива в ЧР», Воцелова 3, Прага 2, ід. номер: 60448296; **контакт:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz; [Facebook.com/ukrajinska.uicr](https://www.facebook.com/ukrajinska.uicr); **розрахунковий рахунок:** 1925774379/0800.

Porohy – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh, říční práh. Číslo 9/2023, ročník XXX. Uzávěrka: 31. Října 2023. **E-mail:** uicr@centrum.cz, **web:** www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: МК ČR/7044. **Číslo připravili:** Bohdan Rajčinec; Elvira Bozhani, Alexej Sevruc, Anatolij Krat, Tetana Pylypčuk. Používáme tiskové zprávy velvyslanectví, informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. **Art director:** Tetana Pylypčuk, www.plttn.com. Za pravdivost uvedených informací je zodpovědný autor článku. Redakce může krátiť text a neshodovat se s názory autora. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: Ukrajinská Iniciativa v ČR, z.s., Voceľova 3, Praha 2, IČO: 60448296, **kontakt:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz; [Facebook.com/ukrajinska.uicr](https://www.facebook.com/ukrajinska.uicr), **číslo účtu:** 1925774379/0800.

УКРАЇНСЬКОМУ СКУЛЬПТОРУ МИХАЙЛУ БРИНСЬКОМУ – 140 РОКІВ

Минуло 11 жовтня минуло 140 років від дня народження українського скульптора Михайла Бринського, який похований на цвинтарі в Подєбрадах. На жаль, його не часто згадують в Україні, мало знайомі з роботами мистця сучасники і на батьківщині, і в Чехії – місці його найбільших творчих здобутків. Про це розповіла журналістка Оксана Пеленська виданню Радіо Свобода.

Уродженець Долини, що на Прикарпатті, з мрією про мистецтво пройшов Європою: від польського Закопаного – до Відня і Праги. Саме чеське середовище допомогло митцеві відтворити уяву про нездоланність української національної мрії про волю і перемогу народу над гнобителями.

Випускник Академії мистецтв у чеській столиці і колишній вояк Української Галицької Армії ніколи не забував про долю своїх побратимів. Так народився один з його шедеврів – пам'ятник воїнові УГА Миколі Шемердякові – молодому шахтареві, який з молотом у руці упав над недочитаною книжкою. Пам'ятник був встановлений у 1924

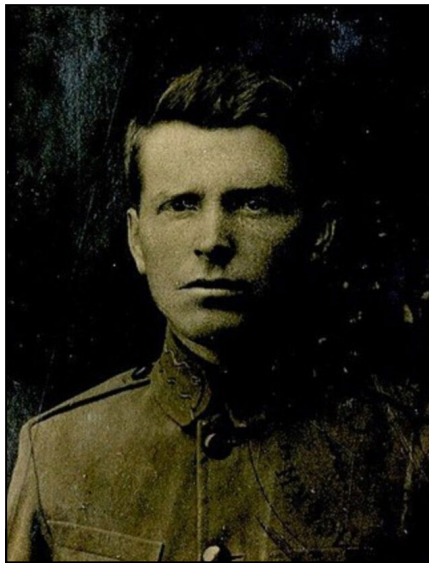

Фото Михайла Бринського з анкети УГК в тогочасній Чехословаччині

році у місті Пршібрам на кошти української громади, у 2018 році пам'ятник було відновлено «Міжнародною асоціацією українців «Євро-Майдан» за сприяння посольства України в Чехії.

Найбільшим українським монументом на чеських землях є пам'ятник

бійцям Гірської бригади УГА на цвинтарі селища Лада в Под'єштеді (нині частина міста Яблонне). Митець звернувся тут до «Кобзаря» Тараса Шевченка. На центральній стелі пам'ятника викарбувані слова з поеми «До Основ'яненка»: «Слава не поляже». Обабіч напис чеською та німецькою мовами: «Українці своїм полеглим братам». На стіні монумента викарбувані імена 31 загиблого вояка. Пам'ятник був відкритий у жовтні 1921 року на кошти тодішніх українських емігрантів. Це творіння українського скульптора належить до найбільших воєнних меморіалів українським воякам поза межами України.

Михайло Бринський створив також портрети Івана Франка, Івана Горбачевського, Володимира Кобринського, здобув другу премію в міжнародному конкурсі на пам'ятник Тарасу Шевченкові в Харкові у 1930 р. (перша премія після тривалих суперечок у 1933 році була присвоєна Матвію Манізеру). Важливо, що твори мистця збереглися, вони прикрашають музеї і приватні збірки в Україні, а також музеї й галереї Чехії та Словаччині. ■

пор

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ ВНІС ПРОПОЗИЦІЮ У ЗВЕРНЕННІ ДО ПАТРІАРХА ВАРФОЛОМІЯ

Європейський конгрес українців (ЄКУ) звернувся до патріарха Варфоломія з офіційним листом, в якому запропонував створити спеціальну церковну структуру, яка б опікувалася православними українцями в країнах Європи, а також мала б нерозривний зв'язок з Вселенським престолом і Православною церквою України. Про це у Фейсбучі повідомив Богдан Райчинець – голова Європейського конгресу українців.

«У цій структурі, тип якої Ви, віримо, як найкраще визначите, ми б хотіли відчувати живу сув'язь з Константинополем і Києвом, дбайливо зберігати і розвивати нашу віру, добрі справи, любов до Бога і своєї Батьківщини-України. Віримо і знаємо, що Ви, Ваша Всесвятосте – вірний і твердий друг України, разом з нашим Предстоятелем, Блаженнішим Митрополитом Київським і всієї України Епіфанієм знайдете якнайкраще розв'язання цього питання», – ідеться у відповідному зверненні.

Відповідний лист був переданий безпосередньо патріарху Вселенському (Константинопольському) патріархату під час його візиту до Іспанії та перед Богослужінням з православ-

ними українцями у Мадриді. Як відомо, у своїй промові до українців патріарх Варфоломій пообіцяв, що наступного року відвідає Київ і планує запропонувати Папі Франциску провести спільну зустріч в Україні. ■

ЧЕСЬКІ ПОСАДОВЦІ ОТРИМАЛИ УКРАЇНСЬКІ НАГОРОДИ ЗА ПІДТРИМКУ УКРАЇНИ

Президент України Володимир Зеленський нагородив орденом «За заслуги» II ступеня міністра промисловості та торгівлі Чеської Республіки Йозефа Сікелу та начальника Генерального штабу армії Чеської Республіки Карела Ржежку. Про це повідомляє інформаційний сервер SeznamZpravy.

Як зазначається в указі Президента, нагороди вручені «за вагомий особистий внесок у зміцнення міждержавного співробітництва, підтримку державного суверенітету та територіальної цілісності України, популяризацію Української держави у світі». «Допомагати Україні в її обороні від російського агресора є нашим

моральним і стратегічним обов'язком. Я радий, що ми знайшли в собі сміливість це зробити і що це приносить конкретні позитивні результати конкретним людям. Те, що українська сторона це оцінила таким чином, я, звичайно, сприймаю як велику честь», – заявив міністр Сікела під час отримання державної нагороди.

Як відомо, на початку січня цього року Міністерство промисловості і торгівлі запустило проєкт підтримки відновлення зруйнованої російською армією енергетичної інфраструктури України. У липні цього року Україна та Чехія у рамках візиту до Праги Президента України Володимира Зеленського підписали меморандум щодо військово-технічного співробітництва. Він передбачає спільне виробництво стрілецької зброї та боєприпасів і модернізацію бронетехніки. Також отримають підтримку інші проєкти, які реалізують оборонні компанії в обох країнах.

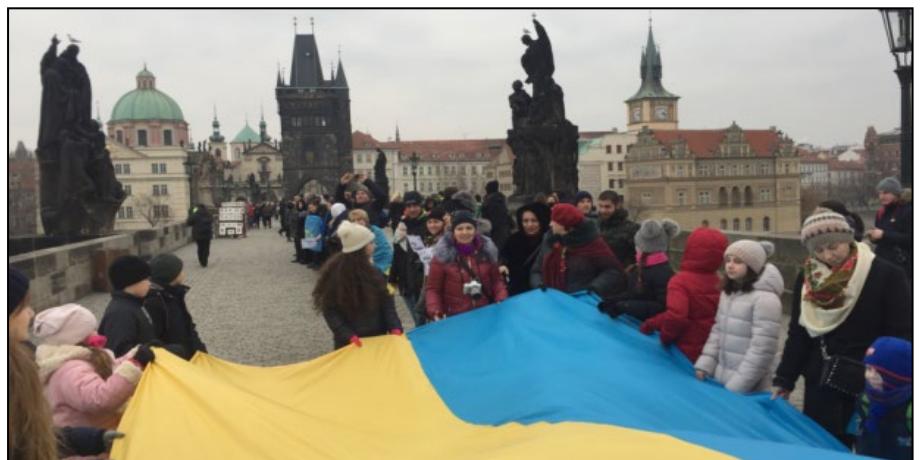
Минулого року державні відзнаки від Зеленського отримали міністр оборони Яна Чернохова і міністр закордонних справ Ян Ліпавський. ■

пор

УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ ЗАЗНАЮТЬ АГРЕСІЇ ЗБОКУ ЧЕСЬКИХ ГРОМАДЯН

Серед українських біженців у Чехії 57% стикалися з вербальною агресією через своє походження, а 5% зазнавали фізичного нападу. Про це свідчать результати опитування, проведеного Чеським дослідницьким агентством RAQ Research. Дослідження проводилось у червні 2023 року. Воно охопило 1425 сімей біженців – у цілому 3789 осіб, у тому числі 1203 дитини віком від 3 до 17 років.

Автори опитування встановили, що українці віком до 40 років частіше зазнають словесних нападів через своє походження (62%), ніж люди похилого віку (30%). Крім того, жінки стикаються з агресією частіше за чоловіків. Роль грає і сфера, де працюють біженці, свідчить дослідження. Так, у сфері обслуговування словесних нападів зазнали 67% українських працівників.

«Авторів насторожив той факт, що серед біженців, які стикалися з фізичним насильством через своє походження, 14% – батьки-одинаки з двома та більше дітьми. Тут часто йдеться

про фізичні напади між дітьми. Однак у повних сім'ях із двома батьками та кількома дітьми про такий досвід повідомили лише 6% опитаних», – зазначається в повідомленні. ■ пор

ВПЕРШЕ ЗА 9 РОКІВ РОСІЯНИ ЗНИЩИЛИ СКЛАД ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ ЧЕСЬКОЇ БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Під час атаки російських агресорів у п'ятницю 13 жовтня чеська благодійна організація «Людина в скруті» («Člověk v tísni») втратила склад гуманітарної допомоги в Новоселівці на українській Донеччині. Будівельні матеріали для реконструкції будинків для 200 сімей були повністю знищені.

Лише дивом ніхто не постраждав, повідомила організація на своєму сайті й опублікувала фото зруйнованого об'єкта. Для чеської організації це був перший знищений таким чином склад під час бойових дій на сході України, де вона допомагає цивільним від початку конфлікту у 2014 році.

«Ніхто не мав би проходити через те, через що проходять мільйони людей в Україні. Йдеться не лише про пошкоджені або зруйновані будинки. Вони бачать своїх близьких пораненими або вбитими, вони бачать, як школи, лікарні, культурні та інші об'єкти розбомблені через російські атаки», — написала організація «Лю-

дина в скруті». Згідно з прес-релізом, незважаючи на зруйнований склад, організація й надалі докладатиме всіх зусиль для підтримки місцевих жителів та надання допомоги Новоселівці.

Як нагадує інтернет-видання ProUkraine, в Чехії «Людина в скруті» також допомагає біженцям із охопле-

них війною країн. Станом на лютий 2022 року організація надала допомогу понад мільйону постраждалих від війни. Вона також використовує гроші від збору коштів SOS Україна. До неї більше півмільйона жертводавців внесли 2,1 мільярда чеських крон. ■

пор

ДНІ ВІДКРИТИХ ДВЕРЕЙ В ЧЕСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ У ЛИСТОПАДІ: СПИСОК ВНЗ

Обираєте університет у Чехії? Хочете побачити, як виглядають чеські виші? Бажаєте поспілкуватися з викладачами та дізнатися більше? Розпочинаються Дні відкритих дверей в чеських університетах у листопаді. ProUkraine з посиланням на Міносвіти Чехії збило список вишів, де відбуватимуться Дні відкритих дверей у листопаді.

Дні відкритих дверей в чеських університетах у листопаді:

1 листопада

Факультет архітектури Технічного університету в Брно Факультет мистецтв Технічного університету в Брно

2 листопада

Факультет інформатики Масарикова університету в Брно

4 листопада

Машинобудівний факультет Чеського технічного університету в Празі Будівельний факультет Технічного університету в Брно

10 листопада

Факультет архітектури ЧТУ в Празі Масариків інститут вищих досліджень ЧТУ в Празі

15 листопада

Фармацевтичний факультет Карлова університету в місті Градець-Кралове

21 листопада

Фізико-математичний факультет Карлова університету

24 листопада

Факультет транспорту ЧТУ в Празі Факультет біомедичної інженерії ЧТУ в Празі

24-25 листопада

Хіміко-технологічний університет в Празі

25 листопада

Усі факультети Карлова університету в Празі Будівельний факультет ЧТУ в Празі Факультет інформаційних технологій ЧТУ в Празі 28 листопада Факультет ядерної фізики ЧТУ в Празі ■

proukraine.blesk.cz

В ПРАЗІ ВІДБУДЕТЬСЯ ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИГИ КАРІНИ АРМЛОС «УКРАЇНКИ.CZ».

Книга, вийшла в світ минулого місяця у чеському видавництві Ikar, під назвою «Nová ve městě». Вона настільки зацікавила чеського видавця, що вийшла не перекладом з української, а самостійною книгою, раніше ніж в Україні.

10 листопада о 18:00 в приміщенні історичної пам'ятки Праги Dům u kamenného zvonu.

ПОЛІСЬКІ ІСТОРІЇ В ПРАЗІ

Олексій Севрук: *Європейка – Поліські історії*. Роман, подібного до якого в сучасній чеській літературі немає, виводить на сцену криваве ХХ століття поглядом української жінки з чеським корінням.

Автор говорить про свій роман з критиком Яном М. Геллером та

читатиме уривки тексту (чеською). Українські пісні заспіває гурт Міла-нош. Представляє Яхим Топол.

Коли та де:

10. листопада 2023, від 19:00, Бібліотека Вацлава Гавела, вул. Островні 13, Прага 1. ■

Видавництва Argo

“ТИЖДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО ФІЛЬМУ” РОЗПОЧНЕТЬСЯ 16 ЛИСТОПАДА: ЯКІ СТРИЧКИ ПОБАЧИМО?

УЧехії 16 листопада розпочнеться традиційний “Тиждень українського фільму”.

Як повідомила організаторка цього культурного заходу Ленка Віхова, урочистий початок запланований на 18:30 цього дня у кінотеатрі “Луцерна”, а продовжиться у кінотеатрі “Атлас”.

Тиждень українського фільму у Чехії – вже традиційна подія. Демонструватимуться як нові стрічки, так і вже класичні, художні та документальні.

“Тиждень українського фільму” – це проект, який реалізовує українська громадська організація “RUTA” від

2017 року за підтримки Посольства України в Чехії та ряду інших громадських організацій та інституцій. Він проводиться у Празі та згодом – у Брно. Цього року “Тиждень українського кіно” відбувається у співпраці з Європейською мережею національних культурних інститутів EUNIC у Празі завдяки фінансовому внеску Фонду Культури Солідарності для України, заснованого Європейським культурним фондом. У проекті також співпрацюють Французький інститут у Празі, Інститут Сервантеса, Інститут Гете та Британська Рада. ■

proukrainu.ble.sk.cz

ТÝDEN UKRAJINSKÉHO FILMU PRAHA 16.11. – 21.11.2023

16.11.
JÁ A FELIX | KINO LUCERNA | 18:30 HOD.
17.11.
PLAĀ. HORSKÁ STEZKA | KINO ATLAS | 17:30 HOD.
ŽELEZNÍ MOTÝLI | KINO ATLAS | 20:00 HOD.
18.11.
DOMÁCI ZÁPAS | KINO ATLAS | 17:30 HOD.
CESTA DOMŮ | KINO ATLAS | 20:00 HOD.
19.11.
VULKÁN | KINO ATLAS | 17:30 HOD.
NEVYHASNEME | KINO ATLAS | 20:00 HOD.
20.11.
UKRAJINA: UTĚČ NEBO ZŮSTAT | KINO ATLAS | 17:30 HOD.
MILUJĚŠ MĚ? | KINO ATLAS | 20:00 HOD.
21.11.
SĚDRYK. CAROL OF THE BELLS | KINO ATLAS | 17:30 HOD.
KYBORGŮVĚ | KINO ATLAS | 20:00 HOD.

УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ В ЧЕХІЇ ОТРИМАЮТЬ СПЕЦІАЛЬНІ ПІЛЬГИ

З метою допомоги українським біженцям, які шукають притулку в Чехії, запроваджено програму допомоги – особам надають безкоштовне житло та медичне страхування на 150 днів. Про це інформує proukrainu.blesek.cz.

Відповідно до звіту Міністерства праці ЧР, на початок вересня кількість українців, які проживають у Чехії, досягла майже 70 000 осіб. Ця цифра означає, що держава продовжила свою підтримку понад стандартний 5-місячний період, забезпечивши безперервне фінансування їх проживання та медичного страхування.

Для вразливої категорії шукачів притулку (діти до 18 років; студенти до 26 років, які навчаються у чеському виші; особи, що доглядають за дитиною до 6 років; вагітні; особи, старше 65 років; особи з інвалідністю та ті, що доглядають за ними; зареєстровані у центрі зайнятості (для безплатного медичного страхування) доступна можливість звернутися за додатковою державною підтримкою. Так, держава оплачує проживання тільки вразливої особи, наприклад, дитини. Інші члени сім'ї після 150 днів мають платити за своє розміщення.

З 1 липня згідно з Lex Ukrajina V вже з першої допомоги замість 5 000 крон біженці отримуватимуть прожитковий мінімум: дитина до 18 років – 3 490 крон, дитина від 6 до 10 років – 1,2 допомоги, 4 188 крон; дорослий – 4 860 крон. А після 150 днів із моменту надання тимчасового захисту допомогу скорочують до мінімуму для існування – 3 130 крон.

Однак вразливим групам осіб і після шести місяців виплачуватимуть прожитковий мінімум – 4 860 крон. Щодо людей з інвалідністю, то їм збільшують допомогу в 1,5 рази відповідно до віку. Доросла особа з інвалідністю буде отримувати – 7 290 крон, а неповнолітня дитина з інвалідністю буде отримувати – 5 235 крон. ■

пор

У ЧЕХІЇ ЗАПРАЦЮВАВ СПЕЦІАЛЬНИЙ РЕЄСТР УКРАЇНСЬКОГО АВТОТРАНСПОРТУ

У Чеській Республіці набув чинності закон, який зобов'язує українських біженців з 1 жовтня до кінця грудня поточного року зареєструвати свої транспортні засоби з українськими державними номерами. Про це повідомляє Vinegret.cz з посиланням на міністерство транспорту Чехії.

Починаючи з 1 січня 2024 року рух чеськими дорогами на незареєстрованих авто з українськими номерами вважатиметься порушенням, за яке передбачено штраф до 30 тис. крон (понад 1200 євро). Причому, як зауважує видання, поліцейські зможуть виписати його просто на місці без ад-

міністративного розгляду. Зареєструвати автомобіль можна у будь-якому муніципалітеті з розширеною юрисдикцією. Процедура абсолютно безплатна – мито не стягується навіть у разі подальшого внесення змін до даних. Під час реєстрації автівки власник має вказати адресу свого проживання в Чехії.

«Новий захід запроваджується в основному для забезпечення виконання покарань за порушення правил дорожнього руху, зокрема, для ефективного стягнення штрафів за перевищення швидкості або неправильне паркування», – йдеться в повідомленні.

Також зазначається, що обов'язок зареєструвати машину накладається не тільки на власника, а й на особу, яка користується транспортним засобом на законних підставах. ■ пор

ЧЕХИ ЦІНЮЮТЬ УКРАЇНЦІВ ЗА ПРАЦЬОВИТІСТЬ, АЛЕ ДРАТУЄ «НАДМІРНІСТЬ» СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ

Стосунки чехів із національними меншинами та групами зафіксовані в останньому опитуванні компанії Ipsos, яке замовило та опублікувало видання Seznam Zprávy. Ці результати оприлюднив ProUkrainu – інформаційний ресурс про українців та для українців, які приїхали в Чехію через війну Росії проти України.

Як показало дослідження, чехи найкраще ставляться до словаків і в'єтнамців. Більшість опитаних вважають найбільш проблемною національною меншиною ромів – 83% респондентів описують стосунки з ними як проблемні або дуже проблемні. Решта меншин, у тому числі українці, мають також неприємні результати.

Наприклад, коли респондентів спитали, чому вони не вважають українців внеском, то приблизно три чверті опитаних стверджують, що чеське суспільство надмірно підтримує їх соціальними пільгами. Більше третини переконані, що українці нетерпимі та не вписуються в суспільство. Ще третина зазначає, що українські діти займають місця в дитсадках. Більше чверті переконані, що українці відбирають у корінних чехів робочі місця. З тих мешканців Чехії, які ставлять-

ся до українців позитивно, цінують українців саме за працьовитість, що вони виконують ту роботу, яку самі чехи робити не хочуть або де бракує працівників. Так вважає приблизно три чверті респондентів.

Помітно менше людей оцінюють – і в цьому випадку більше жінок (23%), ніж чоловіків (17%) – що їхні діти контактуватимуть з українцями із людь-

ми з інших країн. Менше п'ятої частини респондентів також називають перевагою те, що українці збільшують продажі для місцевих підприємців.

Дослідження було проведене серед населення Чехії у вересні 2023 року. Збір даних проводився через Ipsos онлайн-панель Populace.cz. Всього в дослідженні взяв участь 1381 респондент. ■ пор

ЯКИХ ФАХІВЦІВ НАЙБІЛЬШЕ ПОТРЕБУЮТЬ В ЧЕХІЇ

На чеському ринку праці наразі бракує від 250 до 280 тисяч працівників із різних галузей. Такі дані отримали завдяки кадровим агенціям, які допомагають знайти людей, передає мовник povinky.cz. Так, за даними дослідження ManpowerGroup, 66% працедавців

у Чехії мають труднощі із заповненням вакансій. Найбільше шукають будівельників, водіїв автобусів та вантажівок, операторів виробництва та IT-фахівців. Якщо детальніше, то у сфері інформаційних технологій найчастіше шукають розробників. Труднощі із заповненням вакансій опера-

торів виробництва та будівельників пов'язані насамперед зі специфічним характером роботи: вона є фізично важкою та не завжди добре оплачуваною. Але брак кадрів зачепив і несподівані сфери. Приміром, страхові компанії у Чехії дуже потребують тисяч страхових консультантів.

«За галузями та регіонами бракує 250 тисяч осіб. У більшості регіонів спостерігається вкрай низький рівень безробіття, менше пропозицій і більше безробітних тільки в Устецькому та Моравсько-Сілезькому краях», – розповів Мартін Янський, представник однієї з чеських рекрутингових компаній. А представник іншої кадрової агенції Іржі Халбрштат підрахував, що незаповнених вакансій у Чехії зараз близько 280 тисяч. За його словами, дефіцит кваліфікованих працівників зростає вже давно. ■

пор

ОСОБИ, ЯКІ МАЮТЬ ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ, МОЖУТЬ ОТРИМАТИ ДОПОМОГУ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Громадяни України, що отримали тимчасовий захист і поки що не змогли працевлаштуватися, можуть звернутися за отриманням спеціальних грошових надбавок для людей у кризовій ситуації. Детальну інформацію ви знайдете на сайті Міністерства праці та соціальної політики.

З вересня 2023 року **вразливість осіб, які отримали тимчасовий захист, оцінюється за двох подальших умов:**

- Вразлива особа повинна відповідати **віку або стану здоров'я** (тобто діти до 18 років, студенти до 26 років, матері, які доглядають за дітьми до 6 років, інваліди, особи, які доглядають за інвалідами, люди похилого віку старше 65 років)
- **А також умова надання гуманітарної допомоги** (так звана перевірка доходів), тобто дохід не повинен перевищувати поріг, після якого особа, яка отримала тимчасовий захист, більше не має права на отримання гуманітарної допомоги. Вплив доходу на отримання гуманітарної допомоги можна перевірити за допомогою орієнтовного калькулятора тут: mpsv.cz/web/cz/orientacni-kalkulacka або звернувшись до Управління праці Чехії.

Особа, яка отримала тимчасовий захист і **втратила свій вразливий статус через рівень доходу, а отже, і право на гуманітарне житло, оплачуване державою** можуть:

- Залишатися в поточному житлі на платній основі на підставі договору з орендодавцем житла.
- Звернутися до соціальних працівників (місцевої влади або НУО) за

ROMODROM

obecně prospěšná společnost

БЕЗКОШТОВНА ЛІНІЯ

ПІДТРИМКА ТА ЗАПОБІГАННЯ ВТРАТИ ЖИТЛА

Призначений для людей, які тікають від війни в Україні, які мають тимчасовий захист або шукають його.

džanas peskero drom
známe naši cestu

житлова інформація та підтримка

вирішення кризових ситуацій, пов'язаних із втратою житла

допомога в пошуку нового житла для тих хто опинився в кризовій ситуації

у конкретних ситуаціях є можливість розібратися з ситуацією безпосередньо за місцем проживання

Ми надаємо підтримку по всій Чеській Республіці

Безкоштовна лінія: **+420 800 933 339**

Чеська, українська, російська.

Будні дні
8:00–16:00

bydleni@romodrom.cz

Якщо у вас є коментарі, пропозиції щодо покращення або зауваження щодо наших послуг, будь ласка, не соромтеся зв'язатися з нами.

 З цією метою була створена анонімна електронна скринька, де ви можете залишити своє письмове повідомлення: pripominky@romodrom.cz

 Ви можете залишити нам анонімне голосове повідомлення за номером: **771 290 222.**

допомогою в пошуку іншого придатного житла на платній основі.

- Скористатися іншими порадами та допомогою соціальних служб,

наприклад, у працевлаштуванні, догляді за дітьми тощо.

- Подати заяву на отримання надзвичайної допомоги від Центру зайнятості: www.uradprace.cz ■

ДОВІДНИК ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В ЧЕХІЇ

Медицина інформація для громадян України. Зателефонуйте на безкоштовну гарячу лінію **+420 226 20 1221**, наберіть прямиий номер 8.

Телефонну психологічну підтримку можете використати лише зателе-

фонувавши на загальнодержавний номер 1221, оператор забезпечить вам розмову зі співробітником лінії з асистенцією перекладача.

Департамент психології Філософського факультету Університету ім. Масарика відповідно до звернення ректора від 24.2.2022 р. щодо війни

в Україні організує ГАРЯЧУ ЛІНІЮ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ для українських студентів, академіків й українських громадян, які на даний час знаходяться на території міста брно та південноморавського краю.

Психологічна допомога в Україні під час війни (безкоштовно): tellme.com.ua ■

10

ЯК ОМБУДСМЕН МОЖЕ ДОПОМОГТИ УКРАЇНЦЯМ, ЩО ПЕРЕЇХАЛИ В ЧЕХІЮ У ЗВ'ЯЗКУ З ВІЙНОЮ

Ви відчуваєте труднощі з тимчасовим захистом, житлом, коштами, працевлаштуванням, медичним обслуговуванням або навчанням? Так само, як і громадяни Чехії, ви можете звернутися до омбудсмена.

Омбудсмен **МОЖЕ** допомогти вам, якщо ви відчуваєте **труднощі з тимчасовим захистом**:

- Співробітники Міністерства внутрішніх справ не прийняли вашу заяву про надання тимчасового захисту, і ви не розумієте, чому;
- Міністерство внутрішніх справ відмовило вам у наданні тимчасового захисту або відкликало його.

Труднощі з нестачею коштів:

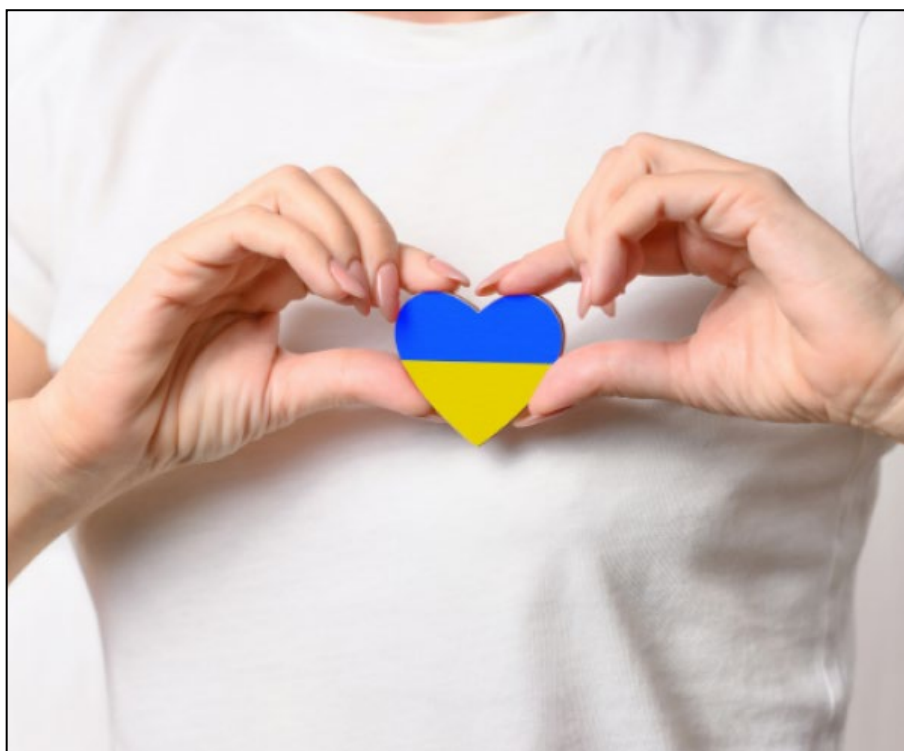
- ви не отримали гуманітарну допомогу або не згодні з її розміром;
- у вас немає змоги сплатити якийсь надзвичайний платіж (наприклад житловий депозит), і центр зайнятості не надав вам надзвичайної фінансової допомоги.

Труднощі з працевлаштуванням:

- ви шукаєте роботу і у вас виникла проблема з центром зайнятості (наприклад, у зв'язку з реєстрацією, перекваліфікацією, або зняттям з обліку, що вам загрожує, тощо);
- ви зверталися зі скаргою на свого роботодавця до інспекції праці і вона вам не допомогла (наприклад, у разі невиплати заробітної плати, понаднормової роботи, ненадання відпустки та перерв на роботі, булінгу).

Труднощі з житлом:

- орендодавець вимагає, щоб ви платили за надане вам житло, навіть якщо воно повинно бути безкоштовним;
- співробітники Крайового центру допомоги Україні (KACPU) не виділили вам альтернативне житло або виключили вас зі списку осіб, які мають право на отримання житла, навіть якщо ви надали їм вагомі причини, через які ви не можете більше жити в наявному у вас житлі.

З дискримінацією:

- з вами поведуться менш сприятливо через вашу національність, расу або етнічне походження (наприклад, під час доступу до роботи, охорони здоров'я, послуг, освіти або житла).

З доглядом за дітьми:

- ви знаєте дитину, яка залишилася без супроводу батьків (або інших родичів), або дитину, про яку погано піклується особа, що здійснює догляд за нею, і якій не було надано допомогу органом соціального та правового захисту дітей;
- ви доглядаєте за дитиною і маєте проблеми з органом соціального та правового захисту дітей.

Зі здоров'ям:

- орган крайової адміністрації не задовольнив вашу скаргу на дії лікаря або лікарні;
- ви не згодні з підходом державної компанії медичного страхування (наприклад, з нарахованим боргом за медичне страхування, з відмовою у відшкодуванні витрат на медичне обслуговування, з відсутністю допомоги в пошуку лікаря).

З освітою:

- ви не згодні з діями органів влади (наприклад, Міністерства, Чеської шкільної інспекції або крайової адміністрації).

З пенсією:

- якщо рішення про це приймає Чеське управління соціального забезпечення.

З соціальними послугами:

- ви подали скаргу на надавача соціальних послуг і не задоволені діями інспекції із соціального обслуговування або крайової адміністрації. ■

Омбудсмен НЕ МОЖЕ вам допомогти, особливо якщо

- у вас виник спір з орендодавцем або роботодавцем (стягнення невиплаченої заробітної плати, визнання виробничої травми і т.д.) і ця ситуація не була спричинена дискримінацією. **Такі ситуації можуть бути вирішені тільки судом.**
- ви не згодні з рішенням суду

Уразлива особа та термінове розміщення

Коли ви маєте право на безкоштовне житло, яке надає держава?

Якщо ви виконуєте ці дві умови:

1. Ви маєте доведену вразливість
2. Ви отримали гуманітарну допомогу

Вразливість можна продемонструвати лише через заявку на гуманітарну допомогу.

Хто є вразливою людиною?

- Неповнолітня дитина
- Студент до 26 років, який навчається в Чехії
- особа, яка здійснює догляд за дитиною до 6 років
- Вагітна жінка
- особа з інвалідністю або власник картки, що підтверджує інвалідність
- Особа, яка здійснює догляд за інвалідом або за станом здоров'я
- Особа старше 65 років

Я вразлива людина, як мені діяти?

Подайте заявку на гуманітарну допомогу та доведіть свою вразливість у ній

Вашу вразливість підтверджено, і ви отримали гуманітарну допомогу.

Ви маєте право на безкоштовне житло, яке надає держава

Подайте заявку на гуманітарну допомогу онлайн через додаток davkyuk.mpsv.cz

Вас підтвердили як вразливу групу, але вам не надали гуманітарну допомогу.

Ви не маєте права на безкоштовне житло, яке надає держава.

Потрібно шукати доступне для вас житло (або за допомогою соціальних працівників некомерційних організацій, муніципалітетів). Якщо у вас є витрати на житло, вони будуть використані для розрахунку гуманітарної допомоги

Надзвичайна невідкладна допомога для покриття необхідних одноразових витрат

- Якщо ви є вразливою особою, але вам не надано ГУД, і ви ризикуєте опинитися в екстремому житті, і ви активно намагаєтеся вирішити свою житлову ситуацію, ви можете мати право на надзвичайну негайну допомогу для покриття необхідних одноразових витрат (далі — НАДЗВИЧАЙНА НЕВІДКЛАДНА ДОПОМОГА одноразові витрати)
- Одноразові витрати ННД не призначені для покриття регулярних передбачуваних витрат. Його можна надати лише для подолання рапто-

вої ситуації, коли ви опинилися в безпосередній небезпеці втратити житло. Основним інструментом оплати вартості житла є ГУД, до складу якого входять витрати на житло, враховані державою. Якщо ви не подавали заявку на ГУД у поточному місяці та подасте заявку на одноразові витрати ННД, вам буде повідомлено, що ви повинні подати заявку на ГУД; декларація ГУД та її сума будуть взяті до уваги під час оцінки можливої претензії щодо одноразових витрат ННД. Заявку на ГУД потрібно подати не пізніше кінця поточного місяця, на який подається заявка.

Право на одноразові витрати ННД не може бути автоматично. Вивчаються доходи, майнові та соціальні умови всіх оцінюваних разом осіб. Вирішальним періодом для перевірки доходів і майна є 3 місяці, що передують місяцю звернення, і поточний місяць.

Як подати заявку на отримання ННД одноразових витрат?

- Заявку на одноразові витрати ННД та іншу необхідну інформацію можна знайти за веб-адресою: [Надзвичайна невідкладна допомога \(uradprace.cz\)](http://uradprace.cz).
- Заяву подають у відділенні Управління зайнятості за місцем фактичного проживання (можна також в електронному вигляді, наприклад, через ідентифікатор банку).
- **Що потрібно документально надати разом із заявою?**
  - документи про розмір вашого доходу та всіх сумісно проживаючих осіб,
  - заява про загальний соціальний і фінансовий стан вас і всіх осіб, які спільно оцінюються,
  - про суму витрат на житло, яку Ви та Ваша родина повинні були сплатити (і що оплата не відбулася).

Більше інформації

- Рішення щодо одноразової виплати ННД має бути прийнято негайно, якщо Бюро праці Чеської Республіки має в своєму розпорядженні всі вирішальні факти для цілей позову та його суми.
- Визначення права та суми одноразових витрат на ННД відображатиме той факт, що у вас та осіб, які спільно проживають, залишилася сума для виправданих витрат на житло та проживання на основі оцінки доходу та майна.
- Однією з підстав для оцінки одноразових витрат ННД може бути заява соціального працівника (наприклад: муніципалітету, некомерційної організації) про те, що особа намагається вирішити свою ситуацію (втручання орендодавців щодо зменшення вартості житла, пошук відповідного житла, що особи зможуть оплачувати за рахунок власних коштів, спільне проживання кількох осіб з тимчасовим захистом в одній квартирі тощо).

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Úřad práce ČR

Вам потрібна порада? Телефонуйте нам!

Call centrum ÚP ČR: +420 800 779 900

Linka pro občany Ukrajiny s DO: +420 950 180 100

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ ПІСЛЯ 18 РОКІВ: ЩО ПОТРІБНО РОБИТИ?

Що робити молодим людям, яким виповнилося 18 років? Як працю медичне страхування після 18 років? Як повідомити VZP, якщо вони навчаються? А якщо вони не навчаються і перебувають в Чехії, чи повинні самостійно оплачувати страховку?

Текст: ОЛЕКСАНДРА СИМОЧКО, proukrainu.blesk.cz

Що робити молодим людям, яким виповнилося 18 років? Як працю медичне страхування після 18 років? Як повідомити VZP, якщо вони навчаються? А якщо вони не навчаються і перебувають в Чехії, чи повинні самостійно оплачувати страховку? Редакція ProUkrainu звернулася з запитом до медичної страхової компанії VZP.

Якщо йдеться про медичне страхування після 18 років, потрібно розглянути два випадки: особа, які виповнилося 18 років, навчається у Чехії та особа, якій виповнилося 18 років, але вона не навчається у Чехії.

Особа, які виповнилося 18 років, навчається у Чехії

Якщо молода людина віком від 18 до 26 років навчається в Чехії, то вона має право на зарахування до державної категорії. У такому випадку необхідно надати довідку про навчання. Зробити це можна онлайн за допомогою формуляра або звернутися в одне з відділень страхової компанії VZP.

Особа, якій виповнилося 18 років, але вона не навчається у Чехії

Якщо молоді люди, яким виповнилося 18 років, більше не навчаються

(йдеться про навчання саме в Чехії), то вони повинні повідомити VZP, хто тепер сплачуватиме страхові внески. Наприклад, чи зареєстрована така особа в Центрі зайнятості або самостійно оплачуватиме страхування. Повідомити про це можна онлайн за допомогою формуляра (moje.vzp.cz/

refugee-insurance-status/student) та обрати відповідний варіант.

Також є варіант – працевлаштування, в такому випадку не потрібно нічого повідомляти. Роботодавець самостійно повідомляє страхову компанію.

ЯК СКАСУВАТИ СТРАХУВАННЯ VZP З УКРАЇНИ ЧИ ІНШОЇ КРАЇНИ?

Як скасувати чи призупинити страхування VZP з України чи іншої країни? Чи можливо це зробити онлайн?

Текст: ОЛЕКСАНДРА СИМОЧКО, proukrainu.blesk.cz

Редакція ProUkrainu часто отримує питання про те, як скасувати страхування VZP з України чи іншої країни? Чи можливо це зробити онлайн? Багато читачів повідомляють, що виїхали з Чехії назавжди, проте отримали повідомлення, що мають заборгованість за страхування.

ProUkrainu звернулися із запитом до страхової компанії VZP. Загалом є два випадки:

1. Якщо особа з тимчасовим захистом виїжджає довготривалий період в Україну, але планує повернутися в Україну, то відповідно може призупинити страхування;
2. Якщо особа виїжджає назавжди в Україну й скасовує тимчасовий захист, то обов'язково повинна також скасувати медичне страхування.

Як призупинити страхування VZP?

Якщо біженець або біженка планує подорож в Україну, про це необхідно повідомити страхову компанію. Це можна зробити онлайн за допомогою формуляра, або прийти особисто в одне з відділень VZP. З наступного дня після від'їзду в Україну державне медичне страхування призупиниться до повернення в Чехію та реєстрації

у VZP. Упродовж цього періоду обов'язок сплачувати страхові внески припиняється і в особи немає права на відшкодування медичних послуг із фондів державного медичного страхування Чехії.

Під час перереєстрації після повернення необхідно документально підтвердити термін перебування в Україні (наприклад, штампи в паспорті з українського кордону).

Умовою можливості призупинення медичного страхування в Чехії (страхових виплат) є виїзд тільки в Україну. Якщо особа подорожує в інші країни, страхування не може бути призупинено. У цьому випадку його можна призупинити тільки, якщо виїзд триватиме шість і більше місяців.

У VZP наголошують:

// Декларацію про довготривале перебування в Україні можна подати онлайн за допомогою формуляра. Але це повинно бути безперервне перебування в Україні, тобто застрахована особа не поверталася в Чехію. Після повернення до Чехії і поїздки знову в Україну, згідно із законом, страхові внески потрібно сплатити за два календарних місяці. **//**

Як скасувати страхування VZP?

Якщо біженець або біженка вирішує скасувати тимчасовий захист та назавжди покидає Чехію, обов'язково потрібно скасувати й медичне страхування. Інакше страхування продовжується, поки людина перебуває в Україні чи в іншій країні, й так накопичується заборгованість.

Це можна зробити онлайн за допомогою формуляра (moje.vzp.cz/refugee-insurance-status/end-of-stay), або прийти особисто в одне з відділень VZP (vzp.cz/kontakty/pobocky). Тобто, якщо людина виїхала й не скасувала страхування VZP, то може це зробити онлайн з України чи іншої країни, заповнивши формуляр.

ОСВІТА ДІТЕЙ

Перелік усіх шкіл, незалежно від засновника, які зазначені в Реєстрі шкіл та навчальних закладів, тобто тих, які підлягають контролю з боку Чеської шкільної інспекції, яка контролює якість освіти та надані послуги, можна знайти на веб-сайті Міністерства освіти, молоді та спорту. Під час пошуку введіть необхідні шкільні параметри, наприклад дитсадок, загальноосвітня школа, середня школа і місце – наприклад, Прага 1, Прага 2 тощо.

Батьки відповідають за освіту своїх дітей. Якщо у вас є діти, то вам варто звернути увагу на цю тему. Система освіти у Чехії має кілька ступенів. Йдеться про дошкільну освіту, початкову та середню освіту. У наступних розділах ви отримаєте базову інформацію про окремі ступені освіти.

Дошкільна освіта

Діти відвідують дитячий садок протягом навчального року, який триває від 1 вересня до 31 серпня наступного календарного року.

Перед початком навчання в початковій школі діти можуть відвідувати дитячі ясла, а потім – дитячі садки. У дитячі садки діти починають ходити приблизно у віці 3-4 років і закінчують їх, як правило, у 6 років. У дитсадках відбувається підготовка до вступу у початкову школу. Тривалий час дит-

Посилання на перелік усіх шкіл в Реєстрі шкіл та навчальних закладів

садок був необов'язковою частиною системи освіти. Завдяки нещодавній

зміні останній рік дитячого садка (для дітей віком приблизно 5-6 років, тобто перед вступом у початкову школу) став обов'язковим, тобто від початку навчального року, наступного за днем, коли дитина досягає віку 5 років, до початку обов'язкового навчання дитини у школі, дошкільна освіта є обов'язковою, і з вересня 2017 року вона – безкоштовна для цих дітей. Крім того, поправка до Закону про освіту передбачає також право вимоги на допуск 4-річних дітей до територіально прилеглого дитячого садка з 1 вересня 2017 року.

Дитсадки можуть бути або державні (засновані міським районом – 298 садків у Празі у 2017/2018 навчальному році), або приватні (засновником яких є приватна особа чи фірма). Різниця полягає передусім у ціні, яку батьки платять за влаштування дитини. Попит

на влаштування дітей у дитячі садки (насамперед до державних, які дешевші, ніж приватні дитсадки) часто перевищує кількість місць у них. На жаль, батьки не можуть вимагати прийняття дитини у дитсадок, окрім останнього дошкільного року, який є обов'язковим для проведення дитини у садку.

Від дня початку навчального року, наступного за днем, коли дитині виповнилося 5 років, до початку обов'язкового навчання дитини у школі, дошкільна освіта є обов'язковою і водночас безплатною.

Дитячі садки щороку проводять записи, а потім приймають рішення про прийняття дітей. Записи відбуваються від 2-го до 16-го травня; батьки 5-літніх дітей зобов'язані записати дітей у садок. Дитсадки також мають різні критерії, відповідно до яких оцінюють, яких дітей приймуть, а яких – ні. Визначено шкільні райони, територіально прилеглі до конкретних дитячих садків. Для дітей, які пішли на запис до дитячого садка у 2017/2018 навчальному році та у наступні роки, таким чином буде зрозуміло, який саме дитячий садок для них є територіально прилеглим. Територіально прилеглий дитячий садок (садок, призначений до адреси, на якій зареєстроване ваше місце проживання) передусім приймає дітей, які проживають у територіально прилеглому до нього районі. **Рекомендуємо вам заздалегідь зв'язатися із дитячими садками в околиці вашого місця проживання та отримати інформацію про умови прийняття (чи реєстрації до запису) дитини у дитячий садок.**

Початкова освіта

Учні відвідують школу протягом навчального року, який у Чехії починається 1 вересня і закінчується 31 серпня наступного календарного року. Літні канікули тривають від 1 липня до 31 серпня.

У віці 6-7 років діти починають ходити в початкову школу. Дітей цього віку стосується обов'язкове відвідування школи. Це означає, що батьки, відповідно до закону, повинні записати своїх дітей у початкову школу для отримання освіти. Обов'язкова освіта триває 9 років і поширюється на всіх дітей, у тому числі дітей-іноземців у віці 6-17 років, які живуть у Чехії і не пройшли 9 років шкільної освіти.

Відповідно до закону обов'язкова освіта поширюється на громадян Чеської Республіки та громадян інших країн-членів Європейського Союзу, які проживають у Чехії понад 90 днів. Крім того, відвідувати початкову школу зобов'язані й інші іноземці, які перебувають у Чехії тимчасово або на постійній основі більше 90 днів, а також які є заявниками на отримання статусу біженця чи міжнародного захисту.

На прийняття вашої дитини в початкову (загальноосвітню) школу ви маєте право за законом. На практиці це означає, що призначена школа (т.зв. *spádová škola*), повинна прийняти вашу дитину. Школа не може відмовити у прийнятті, окрім випадків, коли немає вільних місць. Якщо у школі всі місця зайняті, треба звернутися до департаменту освіти адміністрації відповідного міського району, де ви прописані. Працівники адміністрації повинні знайти для вашої дитини місце в іншій школі недалеко від вашого дому.

Ви також можете записати дитину в школу, яка знаходиться в іншому міському районі, якщо там є вільні місця і вони погодяться прийняти дитину.

Обов'язкове відвідування школи починається на початку навчального року, наступного за днем, коли дитина досягла віку 6 років, якщо не дозволено відстрочення. Дитина, якій виповнюється 6 років з вересня до кінця червня відповідного навчального року, може бути допущена до школи вже в цьому навчальному році, якщо вона достатньо фізично та психічно розвинена і якщо її законний представник попросив про

це. Як і у випадку з дитячими садками, перед прийняттям до першого класу початкової школи проходить запис. Законний представник з дитиною повинен пройти запис до школи у період від 1 квітня до 30 квітня календарного року, в якому дитина має розпочати обов'язкове навчання. Протягом запису оцінюється підготовленість дитини до навчання у школі, т.зв. шкільна зрілість. Здебільшого записи відбуваються з лютого, але кожна школа може призначити власні дати. Детальну інформацію ви знайдете на сторінках окремих шкіл або на сайтах адміністрації відповідного міського району.

Більшість початкових шкіл у Празі створені окремими міськими районами. З 57 міських частин Праги 49 є засновником початкових шкіл.

Початкова школа не може відмовити у прийнятті дитини-іноземця через незнання чеської мови.

Такі дії незаконні. Якщо ви з цим зіткнетесь, зверніться до працівників департаменту освіти відповідного міського району або до працівників неприбуткових організацій, які займаються інтеграцією дітей мігрантів у сфері освіти.

Незнання мови навчання (чеської мови) або її недостатнє знання не повинно бути перешкодою у чеських школах. Школа повинна зробити максимум для того, щоб ваша дитина отримала відповідну мовну підготовку. Ця підготовка може бути у вигляді мовного курсу чи самостійного навчання чеської мови як другої мови. Також можуть створити індивідуальний навчальний план для вашої дитини, завдяки якому вона поступово

включиться у навчальний процес. Крім того, ви можете скористатися, наприклад, програмою електронного навчання організації «МЕТА».

Деякі школи у Празі приділяють значну увагу підготовці своїх школярів-іноземців, тобто вони організують для них курси чеської мови, додаткове навчання тощо. Ці школи беруть участь у програмах розвитку Міністерства освіти, молоді та спорту Чеської Республіки.

На ярмарці «**Schola Pragensis**» ви можете ознайомитися з середніми та вищими професійними навчальними закладами Праги. Неприбуткова організація «МЕТА» може допомогти вам з орієнтацією і надасть необхідну інформацію.

Місто Прага також фінансує додаткові курси чеської мови для іноземців. У кожній міській частині призначена одна початкова школа, яка проводить курси в другій половині дня. Цей курс відкритий і для учнів інших шкіл району. Проте можливість запису на ці курси необхідно попередньо обговорити з директором школи.

Якщо дитина-іноземець недостатньо підготовлена до вступу в перший клас – через незнання чеської мови або через шкільну зрілість –, батьки можуть скористатися можливістю відстрочення обов'язкового відвідування школи на один рік, а водночас записати дитину до підготовчого класу. Заяву про відстрочення можна подати під час запису. Заяву подає законний представник дитини. Вона повинна бути подана в письмовій формі директорові початкової школи і обґрунтована експертним висновком відповідного шкільного консультативного пункту (куди батьки з дитиною записуються самостійно, його можна вибрати – список тут), а також лікаря-спеціаліста або клінічного психолога (для цього достатньо направлення від педіатра).

Заяву про відстрочення необхідно подати не пізніше 31 травня календарного року, у якому дитина мала б розпочати обов'язкове навчання.

Середня освіта

Ваша дитина закінчує початкову школу або вже завершила її перед приїздом до Чехії? Підтримуйте її, щоб вона могла навчатися далі. Сьогодні середня освіта вважається мінімальним стандартом отриманої освіти.

Якщо у вашої дитини буде тільки початкова освіта, їй буде складніше знайти роботу.

Можливості середньої освіти широкі. Ось перелік основних типів шкіл, які надають середню освіту:

- **Гімназії** – середні школи, які надають хорошу базу для навчання у вищих навчальних закладах. Гімназії є 4-річні або багаторічні (6-річні, 8-річні). Навчання в гімназії закінчується іспитом на атестат зрілості (див. нижче).
- **Середні професійні школи** – середні школи, які готують студентів до певної спеціалізації (наприклад, середні економічні школи, середні промислові школи – транспортні, електротехнічні, хімічні, будівельні, а також педагогічні, мистецькі, графічні тощо). Навчання у більшості середніх професійних шкіл також завершується іспитом на атестат зрілості. Специфічною середньою школою є консерваторія, де можна вивчати музику, спів чи танці. Навчання в консерваторії триває зазвичай 6 років, і після її закінчення можна отримати вищу професійну освіту.
- **Середні професійно-технічні училища** – надають середню освіту в т.зв. учнівських спеціалізованих дисциплінах, які готують до різних професій, наприклад, автомеханіка, тесляра, кухаря, офіціанта, механіка, електромеханіка, садівника, кондитера, ремонтника сільськогосподарських машин і багато інших. Деякі учнівські спеціальності закінчуються іспитом на атестат зрілості, інші – свідоцтвом про закінчення училища або іншим випускним іспитом.

Після складення вступного іспиту навчальний заклад повідомить вас про підсумки приймального процесу (це також може бути у формі публікації списку прийнятих студентів). Через те, що можна подати на вступ до кількох середніх шкіл, в обрану вами школу необхідно надіслати підтвердження про те, що ви дійсно збираєтеся навчатися там. Тільки після цього ви будете прийняті на навчання. Це підтвердження ви отримаєте або у вашій початковій школі, або в Департаменті освіти та молоді Магістрату міста Прага.

При виборі школи добре дізнатися основну інформацію про неї на сайті, а також відвідати її у рамках днів відкритих дверей – йдеться про публічну презентацію освітніх програм безпосередньо в школах. Ви можете побачити, як виглядає школа, ознайомитися із середовищем, пропозицією навчальних спеціальностей, познайомитися з вчителями і запитати у них про все, що вас цікавить.

Посилання:

Список середніх шкіл можна знайти, наприклад, на сайтах:

- stredniskoly.cz, або на
- atlasskolstvi.cz

Вступні іспити

Передумовою для прийому до гімназії, середньої школи або середнього професійно-технічного училища у Чехії є успішне завершення процедури прийому. У разі навчання в середній школі, яке закінчується випускним іспитом на атестат зрілості, йдеться про складання вступних іспитів у формі дидактичного тесту з чеської мови і математики. Навчальні заклади часто на власний розсуд вимагають ще інші додаткові тести або співбесіду.

Для вступу в середнє ПТУ іноді достатньо результати попереднього навчання у початковій школі.

Іспит на атестат зрілості

Навчання у середній школі в Чехії зазвичай закінчується іспитом на атестат зрілості (чеською: maturita). Цей іспит завершує навчання. Документом про його складення є атестат зрілості (maturitní vysvědčení). Складений іспит на атестат зрілості – це умова для вступу до вищого навчального закладу. Студентам-іноземцям, рідна мова яких не є чеська, потрібно витратити багато енергії для підготовки до іспиту з чеської мови, тому що в середніх школах не приділяється багато уваги вивченню чеської мови для іноземців, а іспит на даний час перевіряє знання носіїв чеської мови. ■

ВСТУП У СЕРЕДНЮ ШКОЛУ У 2024/2025 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ: ДАТИ ВСТУПНИХ ІСПИТІВ ТА ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ

Як відбудуватиметься вступ у середню школу у 2024/2025 навчальному році? Коли подавати заявки та коли розпочинаються вступні іспити в середню школу? Що дає навчання в середній школі? Та як розібратися з типами шкіл?

Текст: ОЛЕКСАНДРА СИМОЧКО, proukrainu.blesk.cz

Як відбудуватиметься вступ у середню школу у 2024/2025 навчальному році? Коли подавати заявки та коли розпочинаються вступні іспити в середню школу? Що дає навчання в середній школі? Та як розібратися з типами шкіл?

У Чехії є три основні рівні освіти: початкова, середня та вища. Початкова освіта є обов'язковою для громадян Чехії, а також іноземців, що довготривало проживають у Чехії (для українців із тимчасовим захистом також). Та триває вісім років. Середня освіта залежно від типу школи триває від трьох до п'яти років. Вища освіта поділяється на бакалаврат, магістратуру та доктора.

Що дає навчання в середній школі?

- Міносвіти Чехії повідомляє, що головною перевагою є те, що середня школа готує випускників до подальшого навчання у вищому навчальному закладі;
- Випускники середніх шкіл мають широкий спектр знань у багатьох областях. Відповідно вони можуть вибирати з багатьох різних галузей. Так, уже в середній школі учні з'ясовують, чи хочуть займатися цією сферою, чи планують змінити напрям;
- Абітурієнти особливо зацікавлені у вивченні галузей, пов'язаних із тими, які вони закінчили в середній школі. У разі вступу до вишу випускники вже мають "фундамент" знань, необхідних для продовження навчання.

Що потрібно для вступу в середню школу?

Потрібно завершити початкову школу. Якщо дитина завершила школу в Україні, необхідно надати нострифіковане свідоцтво про закінчення школи. Також необхідно скласти вступні іспити. Проте процедура прийняття насамперед залежить від типу середньої школи:

- Школи, де частиною вступу є творчий/спортивний конкурс (худож-

ні, спортивні), кінцевий термін подання заяв на вступ до першої відбіркової хвилі до 30 листопада. У всі інші середні школи заяву для участі в першій хвилі відбору необхідно подати до 1 березня. Кожна дитина може подати загалом дві заявки до вибраних середніх шкіл із єдиним вступним іспитом і, крім того, дві заявки до вибраних напрямів навчання з творчим конкурсом.

- На спеціалізації з іспитом на атестат зрілості необхідно скласти єдині вступні іспити (JPZ) з математики, чеської мови та літератури. Кожен кандидат має дві спроби складання. Зараховується найкращий результат у кожній із шкіл.
- У деяких школах можуть проводитися так звані шкільні вступні іспити, наприклад, з іноземної мови, фізичного виховання, володіння необхідними навичками тощо.

Інструкція заповнення анкети для вступу до середньої школи

Аплікаційна форма для вступу до середньої школи складається з чотирьох основних розділів (не враховуючи додатків):

Обов'язково заздалегідь засувати, які документи вимагають школи для додавання до заявки або які документи необхідні, якщо дитина подає заяву на коригування процедури вступу (йдеться про абітурієнтів із особливими освітніми потребами).

- Особисті дані заявника та його законного представника;
- Вибір середньої школи, напрямків навчання та дати іспитів;
- Підтвердження медичної придатності до навчання;
- Опис класифікації заявника та підтвердження інших здібностей, знань та інтересів.

Важливо додати й контактну інформацію (мобільний телефон та електронну пошту) в анкеті, щоби школа могла зв'язатися з абітурієнтом.

Дати проведення єдиних вступних іспитів до середньої школи на 2024/2025 навчальний рік

Єдиний вступний іспит або чеською Jednotná přijímací zkouška (JPZ) – проводиться у формі письмового тесту з двох предметів "Чеська мова та література" та "Математика та її застосування".

Дати проведення єдиних вступних іспитів до середньої школи на 2024/2025 навчальний рік:

Чотирирічні напрями:

- 1 термін: п'ятниця, 12 квітня 2024
- 2 термін: понеділок, 15 квітня 2024

Шестирічні та восьмирічні гімназії:

- 1 термін: вівторок, 16 квітня 2024
- 2 термін: середа, 17 квітня 2024

Додаткова дата ЄВІ для всіх напрямів:

- 1 термін: понеділок, 29 квітня 2024
- 2 термін: вівторок, 30 квітня 2024 ■

ЯК БУЛО, ВЖЕ НЕ БУДЕ. ЦЕ ФАКТ.

Конкретні поради, як прийняти ситуацію і зберегти душевну рівновагу, якщо навколо все руйнується

Матеріал надав: МАРИНА МАРИНИЧЕНКО, ПСИХОЛОГ, член координаційного тиму проекту Podpora zdravi pro Ukrajinu.

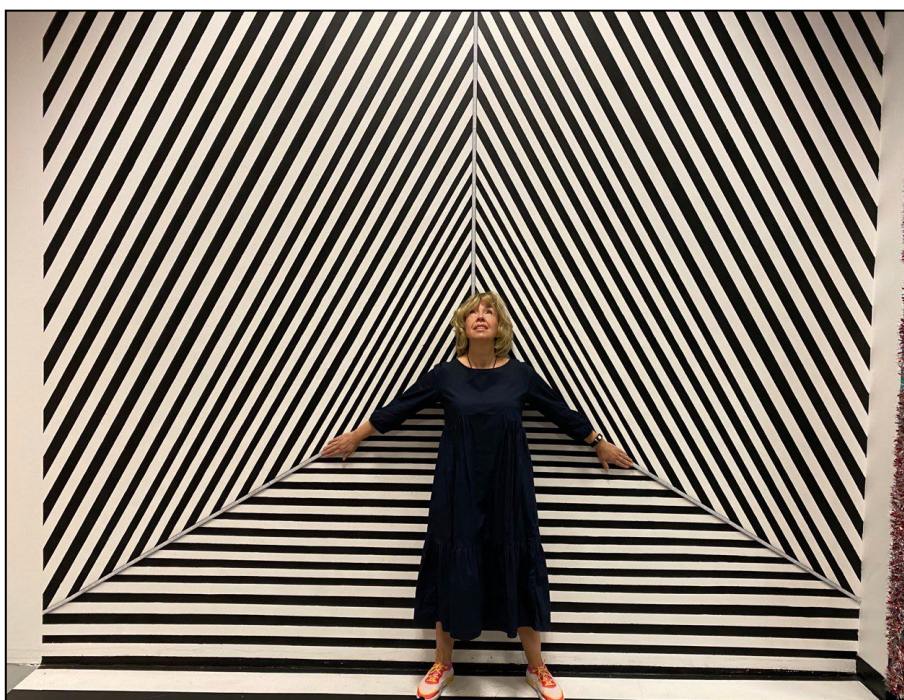
Іноколи стається так, що непередбачувані обставини міняють наше життя. Ми раптово змінюємо країну, людей, які нас оточують, професію, вподобання. Але не так легко змінити свої погляди, тому ми довго ще дивимося на світ через своє своє минуле. Старі навички і звички часто заважають в новому середовищі. Минулі днів перешкоджають повноцінно проживати сьогодні. Ми надаємо перевагу ілюзіям, а своє реальне життя страчуємо задарма.

**// Як було, вже не буде.
Це факт. //**

Чим раніше ми усвідомимо це, тим швидше ми знайдемо нові сенси та нові цілі в своєму житті.

Що ви знаєте про адаптивність?

Не знаю, чи зустрічалося вам це поняття, але я пропоную вам розібратися

разом. Адаптивність – це наша здатність пристосуватися до нових умов, виявити позитивне та обійти негативне. Здатність до адаптації у всіх різна, як і стратегії реалізації адаптивності в реальному житті. На 50% наша адаптивність залежить від генетики. Але хай вас не засмучує цей факт, адже на інші 50% адаптивності ми можемо впливати. Тому, пропоную виявити свої адаптивні переваги та навчитися їх максимально використовувати. Крім того, ми можемо повчитися усвідомлено копіювати адаптивні стратегії інших людей.

Але ж ми залежимо від обставин, скажете ви. Ми, звісно, залежимо від обставин, тому що живемо в складному світові, серед людей, які також шукають свої цілі в житті. Але лише на 10% наша адаптивність залежить від обставин, в контексті яких проходить наше життя. Ми не в змозі їх контролювати, але ми можемо тренувати навички, які дозволяють у разі скрутних обставин «приземлятися на чотири лапи».

Які це навички?

Кожного разу, розповідаючи про себе, ви обираєте певну пояснювальну модель, яка складається з тону історії, характеру розповіді, особливості подачі. Всі ці характеристики становлять наратив історії, який аж на 40% залежить від вашої адаптивності та вказує на її особливості. Наприклад, тон розповіді може бути песимістичним чи оптимістичним. Розповідати можна повільно, послідовно, розіркано, швидко, детально і тд. Подача може бути іронічна, саркастична, або, навпаки, серйозна.

Безумовно, багато рис та шаблонів бачення себе і навколишнього світу залежить від нашого оточення, середовища, і в цілому, культури. Наприклад, всім зрозуміло, що європейська культура відрізняється від східної культури. І ми не можемо змінити цей глобальний наратив, як і наратив родичів, друзів, сусідів. Але у нас залишається можливість змінити свій наратив на той, що дозволить не лише ефективніше вирішувати життєві завдання, а проживати життя повніше, більш радісно та щасливо.

Ніколи не припиняйте:

- досліджувати і вивчати себе
- вивчати поведінку інших та копіювати вигідні стратегії інших людей
- практикувати нові звички нові щодня

А де можна навчитися покращити свою адаптивність?

Ми всіх запрошуємо на навчальні та інформативні заходи проекту SZU «Podroga zdrowi pro Ukrajinu», в рамках якого ми говоримо у тому числі про те, як зберегти психологічне здоров'я під час вимушеної іміграції.

Перед тим як прийти на захід, спробуйте виконати невелике завдання.

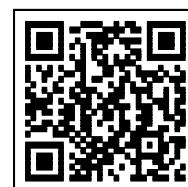
- По-перше, виберіть час і візьміть три аркуші зручного для вас формату. Перший аркуш – хай буде про вдячність. Почніть дякувати собі: «я вдячна / вдячний собі ...». Потім згадайте, що хорошого для вас зробили інші люди. Не загубіть нікого. Навіть, якщо це буде баріста

з кав'ярні поблизу, який готує для вас найсмачнішу каву в світі.

- Другий аркуш присвятить своїм досягненням. Тут важливі всі дрібниці, не забувайте нічого, бо незначних подій не буває. Довіряйте собі. Якщо ви вважаєте, що це досягнення, щось значить для вас так і так воно є. Хай це буде, найпростіше, наприклад, раціональне харчування, уникнення уживання алкоголю, або досягнення рівня B2 у вивченні іноземної мови. Все це – досягнення.
- На третьому аркуші напишіть список ще нереалізованого. Будьте чесними і напишіть про те, наприклад, що обожнюєте рухатися і давно маєте бажання зробити регулярні пробіжки рутиною свого життя, але якось руки не доходять. Або планували провести курси по фінансовій грамотності для школярів школи, що на вашій вулиці, але не мали часу в цьому році. А може, ви хотіли здійснити світову подорож, але щось завадило вам? Уважно перечитайте все, що написали. Проаналізуйте і виокреміть, що саме вам завадило здійснити мрії і що ви можете змінити. Такий аналіз дозволяє розібратися навіть з заплутаними ситуаціями і визначити свої цілі. ■

Дорогі друзі! В листопаді щочетверга ми будемо разом вчитися досліджувати свій стан і підвищувати свою адаптивність завдяки новим звичкам. Погодьтеся, творити нову сторінку свого життя – це чудово!

Інформаційна підтримка здоров'я українців у Чехії

Facebook

ЩО ТАКЕ КОЛЕКТИВНА ТРАВМА І ЯК ВОНА ВИНИКАЄ

*Чималу частку своєї історії Україна перебувала під гнітом сусідніх держав, зазнавала ударів з усіх боків, цензури та поневолення. Нашу історію роками переписували, спотворювали, наші травми замовчували й заперечували, нашу інтелігенцію вбивали, а мову намагалися знищити. Майже у всіх моїх знайомих є родичі, які постраждали внаслідок Голодомору. Усе це – наш колективний біль, який був опорою нашої індивідуальності сторіччями.
(Продовження статті з 8-го номеру)*

Текст: МАРІЯ ГОНЧАРОВА, kunsht.com.ua

Ніщше описував так зване активне забування – стан, притаманний тваринам, якого ми (люди) жадаємо. Він уможлиблює вибіркове запам'ятовування. Тварини начебто вміють нейтралізувати минулий досвід, який не є корисним для теперішнього та майбутнього життя й розвитку. Ніщше стверджував, що можна жити майже без пам'яті, і жити щасливо. За його логікою, людині важливо забувати негативні речі, аби жити щасливіше. Ба більше, він екстраполював це твердження не на окремих людей, а й на суспільство.

Чи знаходять люди сенс

Постає питання: як нам жити з усім тягарем історії та наслідками цієї війни? Колективна травма підриває фундаментальне відчуття безпеки з довготривалими наслідками серед другого та третього поколінь тих, хто вижив. Так, на особистому рівні ці покоління демонструють значно вищі показники психологічного стресу. На рівні суспільства друге та третє покоління виявляють підвищений індивідуальний та колективний страх, високе почуття вразливості, ущемлену національну гордість, приниження, кризу ідентичності та схильність реагувати з підвищеною пильністю на нові загрози.

Після терористичної атаки на вежі-близнюки в Нью-Йорку 11 вересня 2001 року провели багато досліджень про травму, зокрема колективну. Це був один із перших випадків, коли мільярди людей по всьому світу могли

спостерігати трагедію в режимі реального часу. Навіть я пам'ятаю, як мої батьки здивовано дивилися телевизор у тиші. І я сама бачила, як це сталося.

Проте лонгїтюдне дослідження серед американців, які здебільшого бачили події 11 вересня по телевизору, показало, що навіть через рік після події більшості людей було складно знайти сенс життя. Ба більше, дослідники аргументують, що пошук сенсу сам по собі не завжди може вирішити стурбованість негативною життєвою подією. Проте він полегшує адаптацію, зменшуючи відчуття вразливості. Вони наголошують, що найкращий спосіб адаптуватись до нових реалій, — намагатися, попри все, бачити щось хороше у світі. Я можу лише уявити, як це важко.

Забуття – це розкіш

Першим про пошук сенсу в надскладних та травматичних умовах писав батько екзистенційної психології Віктор Франкл. Про його життя в концтаборі можна почитати в книжці «Людина в пошуках справжнього сенсу». Він описує себе та інших людей, які, попри все, змогли зберегти відчуття сенсу. Він стверджував, що пошук сенсу є основною мотивацією людини, що підтримує надію та жагу до боротьби з труднощами. Саме його теорія поставила під питання ієрархію потреб Маслоу, який припустив, що без задоволення базових потреб (їжа, сон, секс) людина не може перейматись «високими матеріями».

Франкл, на противагу, описував себе та людей, які поруч із ним виживали в концтаборі. У жахливих умовах вони все одно мріяли про те, як зустрінуть своїх близьких після війни, що багатом давало насагу вижити.

Суспільно люди знаходять мотивацію щось робити попри те, що разом пережили. В Україні працюють магазини, ресторани, друкуються книжки, виходить кіно, люди намагаються жити повноцінно. Люди донатять, волонтерять і стараються робити щось корисне для суспільства.

Колективна травма може згуртувати, адже цей досвід ми переживаємо разом, і середньостатистичний європеець навряд нас коли-небудь зможе зрозуміти. На жаль, негативні наслідки залишаються з групою на покоління.

Намагаючись не забути пережите, ми нарікаємо себе на вищий рівень стресу. Забуття – це розкіш (тут я, певно, можу погодитися з Ніщше). Проте вважаю, що пробачити ворогу ми не маємо права. Якщо замовчувати травми та історичні події, які мали неабиякий вплив на наше життя, ми все одно продовжимо жити з цими патернами, що впливають на наше сприйняття світу. Відсторонення не призводить до кращого життя, адже події мають схильність повторюватись. Особливо коли сусід – це тоталітарна агресивна країна. Наша ідентичність будуватиметься зокрема через біль, який ми переживаємо. Важливо цей біль перетворювати на наратив, який допоможе нашим нащадкам побудувати сильну країну. ■

ПЕРЕДПЛАТА МІСЯЧНИКА «ПОРОГИ» ВСЬОГО ЗА **500 CZK / РІК** РАЗОМ З ПОШТОВОЮ ПЕРЕСИЛКОЮ.

Замовити часопис можна таким чином:
вислати кошти на рахунок: **1925774379/0800**
і повідомити редакцію про оплату та адресу замовника.
Інформація: **uicr@centrum.cz**
або на: **ukrajinci.cz/ua/casopis-porohy**

QR Platba

 KEYOVERLAY.com
НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

Ми раді вам запропонувати простий, дешевий та швидкий спосіб як легко писати різними мовами.

НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

В асортименті інтернет магазину знайдете понад 50 мов та різні мовні комбінації (наприклад чесько-українсько-російсько-англійська комбінація розкладок в одному). Пропонуємо наклейки різних форм, кольорів (від білого до люмінесцентного і навіть золотого) на прозорому, чорному чи білому фоні.

Для реалізації наклейок була вибрана найякісніша технологія друку та матеріал з високою фіксацією і низькою товщиною, що гарантує стійкість наклейки на клавіші та комфорт при друку. Усі стікери мають захисний шар (ламінування) для забезпечення їх довговічності. Завдяки універсальному формату, підходить для будь-якого типу та моделі клавіатури.

W www.prelepkyanaklavesnici.cz
E info@prelepkyanaklavesnici.cz
T +420 721 751 155

English version:
W www.keyoverlay.com

СКИДКА 20%
при закупівлі
будь-яких наклейок
та безкоштовна
доставка
при закупівлі
над 500 Крон
Код для скидки:
porohy

СУБОТНЯ УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА «ЕРУДИТ» В ПРАЗІ ЗАПРОШУЄ

- ✓ Бажаєте отримати українську освіту за кордоном?
- ✓ Ви хочете знати традиції та звичаї нашого народу?
- ✓ Ви готові наполегливо працювати над собою?

НАБІР УЧНІВ (1-11 класи).

В нас ви отримаєте документ державного зразка України.

Адреса:

Прага 1, ZŠ Uhelný Trh 4
www.erudyt.cz,
facebook.com/Erudyt,
susherudyt@gmail.com,
тел. +420 774 497 994

ПРОЕКТ "МЕДІАТОР ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДЛЯ УКРАЇНИ"

Для інтеграції та адаптації новоприбулих українців важливо підтримувати та зміцнювати психічне, фізичне та соціальне здоров'я, допомогти знайти себе та забезпечити комфортне життя.

Відвідування всіх заходів - БЕЗКОШТОВНО

Психологічна
підтримка

Фізична активність

Доступність медичної
допомоги

Харчування

Профілактика інфекційних
захворювань та вакцинація

Підтримка майбутніх матерів та
догляд за новонародженими

В рамках проекту реалізуються лекції з інтерактивними іграми для дітей та з практичними заняттями для дорослих.

+420 725 191 373
ua.unicef@szu.cz

Facebook

Telegram

Instagram